

Lezen : een produktieve vaardigheid

Lezen op de middelbare school : hoe gebeurt het doorgaans ?

Enkele vaststellingen uit de klaspraktijk (determinatiejaren VSO)

1. Lezen van referentiële teksten :

- leerlingen lezen verschillende tekstsoorten op gelijkaardige manier, intensief, lineair en traag.
- leerlingen willen per se alles begrijpen : ze worden geacht alle woorden te kunnen duiden.
- leerlingen lezen gericht (vul in : met oog voor details), want achteraf moeten tekstafhankelijke vragen beantwoord worden (die anderen in hun plaats gesteld hebben).
- Leerlingen moeten de tekst kunnen schematiseren en in een synthese kunnen verwerken.

2. Lezen van fictionele teksten :

- leerlingen lezen stil (in het beste geval) of hardop (in het slechtste geval) en beantwoorden achteraf tekstafhankelijke (detail)vragen of vragen over structuuranalytische en formele aspecten (vertelstandpunt, ruimte tijd, personages, stijl ...)

Kortom : leerlingen lezen dus onafhankelijk van een buitenschoolse leesbedoe-
ling. Leerlingen lezen niet graag. Leerlingen lezen wel, omdat het moet,
maar zonder echt leesplezier.

Met deze leesmodus en met het gangbare leesonderwijs was en is er dus dui-
delijk iets mis.

Leerlingen hebben de verkeerde leesgewoontes aangekweekt (wie is hiervoor
verantwoordelijk ?). Er gaapt een diepe kloof tussen lezen in de klas en
lezen in het echte leven (daar blijken leerlingen plots wel over zinnige
leesdoelen te beschikken !).

Enkele opties voor een zinvoller leesonderwijs

Lezen in de klas mag niet langer "ge oefend" worden als een louter receptieve
vaardigheid. Lezen is een concentrisch verlopend, creatief denkproces :
wat de lezer vanuit zichzelf (voorkennis) - en via interactieve, communi-
catieve momenten ook vanuit de anderen - aan de tekst toevoegt is nog be-
langrijker dan wat de tekst zelf aanbrengt (tekstsignalen).

Essentieel is dus

- de leerlingen te confronteren met zo veel mogelijk, verschillende, authen-
tieke tekstsoorten.
- de leerlingen met dit tekstmateriaal diverse leesactiviteiten te laten
uitvoeren die hen dwingen te REFLECTEREN op de tekst en te HANDELEN.
- de leerlingen op die manier diverse leesstrategieën te laten oefenen
en te verwerven (automatiseren van handelingen, cfr. leerpsychologie
van Gal'perin).

opdat ze met meer rendement en in minder tijd hun leesdoel zouden bereiken
en ... aan het lezen meer plezier zouden beleven.

In de lezing zullen enkele zinvolle leesactiviteiten die voor het bereiken
van deze opties in aanmerking komen verkort gedemonstreerd worden :

- nl. 1. Het sjabloonlezen : een techniek in voorspellend diagonaal lezen
van zakelijke teksten.
2. De voorspeltekst : een actieve methode in voorspellend close-reading
van literaire teksten.